

Det talte ord gælder
Tale til samråd d. 15. november 2006 i
Folketingets udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
om spørgsmål X

X Vil ministeren redegøre for de problemer vedrørende fødevarekontrollens virksomhed, der rejses i Politiken den 1. november 2006 i artiklerne ”Fødevarestyrelsen erkender problemer i kontrollen”, ”Discountkontrol af fødevarer” og ”Fødevarekontrol: Hvem tør stole på dette smil”, og vil ministeren herunder specielt forholde sig til den medarbejderkritik, der fremgår af artiklerne?

Indledning Jeg vil gerne redegøre for situationen i fødevarekontrollen her i slutningen af 2006 og forholde mig til den medarbejderkritik, der fremgår af artikler i dagspressen.

Bagud med kontrolbesøgene Fødevarestyrelsen får efter hvert kvartal indberetninger om, hvor mange kontrolbesøg de enkelte kontrolafdelinger i fødevareregionerne har udført. Efter 3. kvartal indberettede de fleste kontrolafdelingerne også, at de forventede at kunne nå resultatmålene, men enkelte kontrolafdelinger meddelte, at de ikke forventede at kunne nå alle resultatmålene for 2006.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at skelne mellem resultatkravene, som fremgår af resultatkontrakten, og de minimumskrav til antal kontrolbesøg, som fremgår af frekvensvejledningen.

Som opfølgning på fødevarsagerne tidligere på året har Fødevarestyrelsen intensiveret styringen med fødevareregionerne, så Fødevarestyrelsen forventer at opfylde frekvensvejledningens krav om, at de virksomheder, der skal have kontrolbesøg mindst en gang om året, vil få det i 2006.

Fødevarestyrelsen forventer også at nå de virksomheder, der kun skal have kontrolbesøg hvert andet år, og som sidst fik kontrolbesøg i 2004. Det drejer sig bl.a. om værtshuse, kiosker og apoteker.

Der kan dog være enkelte virksomheder, hvor det ikke er muligt at gennemføre kontrolbesøg, fx fordi de er midlertidigt lukkede på grund af sygdom eller fordi ejeren er bortrejst.

Enkelte kontrolafdelinger meddelte som sagt, at de ville have svært ved at nå at udføre alle de kontrolbesøg, der ligger ud over det ene årlige kontrolbesøg.

Antallet af kontrolbesøg for den enkelte virksomhed afhænger af, hvilke aktiviteter virksomhederne udfører, og hvor mange

problemer, der tidligere har været på virksomheden.

Årsager

Fødevarestyrelsen har oplyst, at de manglende kontrolbesøg ikke som udgangspunkt skyldes mangel på ressourcer, men snarere at det har vist sig svært at besætte ledige stillinger med kvalificeret arbejdskraft især i Fødevareregion Syd. Når de ledige stillinger er blevet besat, har der været en vis oplæringstid for de nye medarbejdere.

Initiativer for at få udført flere kontrolbesøg

Da Fødevarestyrelsens ledelse i slutningen af september fik fornemmelsen af, at målene måske ikke kunne nås for kontrolafdelingerne i Herning, Vejle og Odense, blev fristen for indberetninger for 3. kvartal fremskyndet. Da indberetningerne for 3. kvartal i starten af oktober bekræftede fornemmelsen, blev der med det samme iværksat en handlingsplan. Planen skulle føre til, at flere personer kunne udføre kontrolbesøg i de kontrolafdelinger, der manglede flest kontrolbesøg.

Handlingsplanen

Handlingsplanen består af to elementer.

Det ene element består i at udlåne personer fra andre områder i Fødevarestyrelsen til kontrolarbejde i Fødevareregion Syd. Personerne kommer fra Fødevarestyrelsens centrale del i Mørkhøj og Fødevareregion Øst. Man vil derudover forsøge at få pensionerede medarbejdere til at vende

tilbage for en kortere periode. Endelig vil Fødevarestyrelsen arbejde på at overføre medarbejdere fra kødkontrollen på slagterierne. Det er dog en forudsætning, at medarbejderne på slagterierne så kan erstattes af timelønnede privatpraktiserende dyrlæger.

Det andet element består i at frigøre kontrolpersonale ved at aflyse eller udskyde til 2007 en række aktiviteter, der ikke er forbundet med egentligt kontrolarbejde, fx nogle udviklingsmøder og efteruddannelseskurser. Desuden har Fødevarestyrelsen valgt at flytte supervision af regionerne til starten af 2007.

Fødevarestyrelsen konkluderer efter disse tiltag, at kontrolafdelingerne i Vejle og Herning forventer at nå målene, og at situationen i Odense følges nøje.

Kvaliteten af kontrollen

I en af artiklerne nævnes, at man har talt med fødevarekontrollanter fra 5 kontrolafdelinger, som fortæller, at den daglige fødevarekontrol ikke er blevet forbedret siden nul-toleranceplanen blev indført, og alle nævner, at der mangler mandskab til at gennemføre en fagligt forsvarlig kontrol. De peger endvidere på, at man langt fra altid kan stole på, at der er givet en korrekt smiley. I en anden artikel citeres en anonym kontrollant for, at hun ofte lader være med at give en sur smiley, selv om virksomheden fortjener det, fordi en sur smiley giver ekstra papirarbejde, så hun

ikke når sine andre tilsyn. Flere kontrollanter nævner også, at de ikke længere har tid til at tjekke alle lokaler i virksomheden og tjekke alle de fødevarer, de gerne vil.

Jeg vil nu kommentere hvert af disse fire kritikpunkter, som med andre ord vedrører

- kontrollen siden nul-toleranceplanens indførelse
- manglende mandskab
- for få sure smiley'er
- for kort tid til at tjekke alt ved kontrolbesøg

Nul-toleranceplanen

Jeg vil minde udvalget om, at der i forbindelse med forårets nul-toleranceplan er tilført 8 mio. kr. i 2006 og 10 mio. kr. de følgende år til initiativerne i nul-toleranceplanen. Pengene går bl.a. til Fødevarerkontrollens Rejsehold og til arbejdet i regionerne med mere konsekvent bødesanktionering og skærpede sanktionsmuligheder.

Fødevarestyrelsen har også som led i nul-toleranceplanen udstedt 3 instrukser med virkning fra 1. juli 2006. Instrukserne handler bl.a. om skærpet kontrol og mere konsekvent bødesanktionering og vil ikke umiddelbart give kontrollen mindre arbejde. Det skal dog virke præventivt overfor virksomhederne, så færre fremover fristes til at svindle. Virksomhederne skal selv betale for den skærpede kontrol, så der er altså

ikke tale om, at Fødevarestyrelsens økonomi belastes.

Manglende mandskab

Som jeg har nævnt tidligere, har Fødevarestyrelsen haft problemer med at få besat visse ledige stillinger i regionerne, så det er korrekt, at der i perioder har manglet mandskab. Fødevarestyrelsens handlingsplan skal netop medvirke til at afbøde den akutte mandskabsmangel primært i kontrolafdelingen i Odense.

Fordelingen af smiley'er

Med hensyn til fordelingen af smiley'er har Fødevarestyrelsen oplyst, at spørgsmålet vil blive taget op med regionscheferne for at sikre, at virksomhederne også i den aktuelle situation bedømmes ud fra rent faglige, professionelle kriterier.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at opgørelsen over fordelingen af smiley'er i 3. kvartal 2006 viser stort set samme frekvens af sure smiley'er sammenlignet med de foregående 3 år. Der tildeles sure smiley'er, dvs. resultat 3 og 4, når der gives påbud, forbud, foretages politianmeldelse eller udstedes en administrativ bøde. Tallene fra 3. kvartal bekræfter derfor ikke påstanden om, at der gives færre sure smiley'er på grund af arbejdspress. Men når det er sagt, lægger jeg stor vægt på, at ledelsen i Fødevarestyrelsen vil drøfte kvaliteten af tilsynene med regionsledelserne.

Tid til kontrol på

virksomhederne

Med hensyn til at nå at tjekke alle forhold vedrørende virksomheden ved hvert kontrolbesøg må jeg sige, at det heller ikke er meningen. Siden der blev indført egenkontrol i 1990'erne har det været præciseret, at det er virksomhedernes ansvar, at lovgivningen overholdes. Fødevarekontrollanterne skal ved ordinære kontrolbesøg tage udgangspunkt i virksomhedens egenkontrol, og se hvordan virksomhederne selv sørger for at tjekke kritiske punkter og følge op på eventuelle problemer. Kontrollanten skal så stikprøvevis ud fra en konkret vurdering af risici og væsentlighed kontrollere relevante faciliteter og fødevarer og se om fx temperaturen og hygiejnen er i orden. Kravet om at kontrollen skal være behovsorienteret og sætte ind, hvor behovet er størst, er et væsentligt element i Fødevarestyrelsens kvalitetsstrategi.

Konklusion

Sammenfattende kan jeg derfor for det første sige, at de problemer, der var i 2005, hvor et større antal virksomheder, ikke fik kontrolbesøg, ikke gentages i 2006. Der er således på dette punkt tale om en væsentlig forbedring af situationen i forhold til 2005.

For det andet har Fødevarestyrelsens ledelse iværksat en handlingsplanen til at imødegå vanskelighederne med at nå resultatmålene. Fødevarestyrelsen har nu isoleret vanskelighederne til at dreje sig om kontrolafdelingen i Odense, hvor der dog kun

forventes at være problemer med at nå kontrolbesøgene på virksomheder, der skal have mere end 1 årligt kontrolbesøg. Der arbejdes på at nå målene også på Fyn, og det er min forventning, at Fødevarestyrelsen vil gøre alt, hvad den kan, for at nå målene i 2006.

Afslutningsvist vil jeg henlede udvalgets opmærksomhed på den finanslovsaftale regeringen i sidste uge indgik med Dansk Folkeparti. I aftalen nævnes de to igangværende undersøgelser af Fødevarestyrelsen. Den ene er den uafhængige undersøgelse, der er igangsat som led i aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti i april 2006. Den anden undersøgelse udarbejdes af Rigsrevisionen. Når de to undersøgelser er færdige inden udgangen af 2006, drøfter regeringen og Dansk Folkeparti resultaterne af undersøgelserne og i den forbindelse også, om der er behov for at tilføre Fødevarestyrelsen flere ressourcer.

Fremadrettet må vi derfor se, hvad de to kommende undersøgelser af fødevarekontrollen konkluderer og anbefaler.